

Pedagogisch beleid en pedagogische kansen

Pedagogisch beleid en pedagogische kansen

Inleiding

Over Prokino

Stichting Prokino Kinderopvang is een landelijke organisatie die kinderopvang, peutergroepen en gastouderopvang aanbiedt. Haar maatschappelijke doelstelling luidt:

“Het op professionele wijze bevorderen van de ontwikkeling van kinderen en jongeren door het aanbieden van kinderopvang, het aanbieden van opleidingen en trainingen. Arbeidskrachten ter beschikking stellen ten behoeve van scholen, zorginstellingen, kinderopvanginstellingen en overige.”

De ontstaansgeschiedenis van Prokino Kinderopvang ligt binnen stichting Meander. Meander biedt huisvesting aan kinderen van ouders met een -vanwege het beroep- trekkend en/of varend bestaan. De internaten en gezinshuizen van Meander zitten door heel het land. Naast kinderopvang wordt onder naam Prokino Zorg, zorg geboden. Tussen Prokino en Meander bestaat een nauwe samenwerking.

Basis voor de verschillende activiteiten van Meander-Prokino is de doorgaande ontwikkellijn voor kinderen en jongeren. Vanuit deze basis wordt gekeken wat nodig is voor de ontwikkeling van elk kind, ongeacht de opvangvorm waar het kind naar toe gaat. Ter ondersteuning van de doorgaande ontwikkellijn gaat Prokino waar mogelijk samenwerkingsverbanden aan met verschillende partners.

Stichting Prokino kent een drietal kernwaarden die door de hele organisatie terug te vinden zijn: *samen*, *ondernemend* en *groeien*. Deze waarden bepalen de richting van het handelen.

1. Samen

Stichting Prokino doet haar werk niet alleen, maar samen. Wij delen de verantwoordelijkheid als professioneel opvoeders samen met ouders. Daarnaast werkt Prokino samen met scholen, in kindercentra en met andere professionele partners. In deze samenwerkingen staan ouder en kind centraal. Prokino biedt kinderen een omgeving waarin ze elkaar ontmoeten, ervaringen delen en waarden en normen krijgen bijgebracht. Een kind ontwikkelt zich immers samen met leeftijdsgenoten, ouders en andere volwassenen.

2. Ondernemend

Ondernemend staat voor initiatief, afstemmen op, en aanpassen aan de omgeving en anderen. Ondernemend betekent voor de kinderen van Prokino dat we ze een vertrouwde en veilige omgeving bieden, van waaruit ze nieuwe dingen durven ondernemen en stappen durven zetten. Voor medewerkers vertaalt ondernemend zich in de ruimte die ze krijgen om zelf activiteiten te ondernemen. Prokino als organisatie is ondernemend, omdat ze continu op zoek is naar vragen die leven in de samenleving en daar zo goed mogelijk op probeert in te spelen.

3. Groeien

Voor kinderen staat groeien voor ontdekken, leren, stapjes en stappen nemen, toenemende zelfstandigheid. Op weg zijn naar 'worden wie je bent'. Groeien betekent voor de medewerkers van Stichting Prokino dat ze het vertrouwen en de ruimte krijgen om zich te ontwikkelen binnen het werk met trainingen, cursussen en opleidingen. Groeien betekent voor Prokino als organisatie groeien in haar professionaliteit en kwaliteit.

Het pedagogisch beleid

Centraal de kaders, decentraal de uitvoering.

Een belangrijk uitgangspunt van Prokino is dat werken met kinderen mensenwerk is, waar deskundige medewerkers zich met hart en ziel voor inzetten. Deze inzet is de basis voor een goede/professionele kwaliteit. Prokino geeft medewerkers binnen een centraal geformuleerd kader de ruimte voor lokale invulling, een eigen gezicht. De pedagogische praktijk wordt verder uitgewerkt in het locatieplan, dat per opvangsoort, per locatie wordt opgesteld (kdv, bso, gastouderopvang, peuteropvang/vve).

De pedagogische doelen

Uitgangspunt voor het pedagogisch beleid van Prokino Kinderopvang zijn de vier pedagogische doelen uit de Wet op de Kinderopvang:

1. Het bieden van sociaal-emotionele veiligheid

Kinderopvang biedt een veilige en gezonde omgeving. De kinderen voelen zich vertrouwd met één of meer pedagogisch medewerkers of de gastouder en voelen zich veilig met en tussen de andere kinderen in de groep. Onderdeel zijn van een stamgroep (KDV) of basisgroep (bso)¹ geeft een gevoel van vertrouwdheid. De activiteiten zijn vertrouwd en het spelmateriaal is herkenbaar. Een kind dat zich veilig voelt, voelt zich goed en heeft energie zich te ontwikkelen en nieuwe mensen en dingen te ontdekken.

2. Het stimuleren van de persoonlijke competentie

Prokino biedt een omgeving die kinderen uitdaagt en de eigenwaarde en autonomie stimuleert. Uitdagingen krijgen op verschillende manieren vorm, zoals de inrichting van de ruimtes, de beschikbaarheid van leeftijd gerelateerd spelmateriaal, groepsleiding die spel uitlokt en begeleidt en de aanwezigheid van bekende leeftijdgenoten. Op de opvang of bij een gastouder krijgen kinderen kansen om hun eigen talenten te ontdekken en te ontwikkelen. Hierbij wordt aandacht besteed aan emotionele competenties, motorische en zintuiglijke competenties, cognitieve competenties en creatieve competenties.

3. Het stimuleren van de sociale competenties

Kinderen ontwikkelen zich binnen een sociale omgeving. De kinderopvang of opvang bij een gastouder biedt een omgeving die omgaan met andere kinderen stimuleert en het samen dingen doen mogelijk maakt. Ze leren hulp vragen en ontvangen, ze leren op hun beurt te wachten en rekening te houden met elkaars gevoelens en vriendschappen te sluiten.

4. Overdracht van waarden en normen

Kinderopvang biedt een bredere samenleving dan het gezin. Kinderen komen in aanraking met andere mensen met andere ideeën en met de diversiteit die onze samenleving kenmerkt. Het stimuleren van het eigen maken van waarden en normen en het respecteren van de mening en de waarden en normen van anderen is onderdeel van het dagelijkse werk binnen de kinderopvang.

Visie van Prokino Kinderopvang

De visie van Prokino Kinderopvang op de rol van kinderopvang in het leven van kinderen en de ontwikkeling en het stimuleren van de ontwikkeling van kinderen is op een aantal uitgangspunten gebaseerd. Deze zijn meegenomen in dit pedagogisch beleid. Wat betreft de rol van de kinderopvang zijn deze uitgangspunten:

- kinderopvang is geen thuis, maar ons streven is wel om de opvang een tweede thuis te laten zijn voor de kinderen. We doen dat door een huiselijke sfeer te creëren waarin elk kind gezien en gekend wordt en persoonlijke aandacht krijgt.
- kinderopvang of gastouder biedt een andere omgeving dan thuis of school. Het kind ontmoet leeftijdgenoten, andere volwassenen en ontdekt nieuwe speel- en ontwikkelingsmogelijkheden. We zetten dit bewust in om kinderen te stimuleren nieuwe stappen te zetten.
- regels, gewoontes en gebruiken zijn bij de kinderopvang anders dan bij het kind thuis of op school gewend is. Het kind leert om in een grotere groep dan de thuissituatie te leven, met eigen regels en gebruiken. We begeleiden kinderen binnen deze groepsdynamiek, leggen ze de regels uit en creëren randvoorwaarden waarbinnen de kinderen (positieve) ervaringen kunnen opdoen en zich optimaal kunnen ontplooiën.
- De opvang is leuk! Naast gerichte aandacht voor de ontwikkeling, besteden we ook ruime tijd aan o.a. leuke, gezellige activiteiten zoals uitstapjes, vieringen en (verjaardags)feestjes.

Wat betreft de visie van Prokino op de ontwikkeling van kinderen en haar rol als professioneel opvoeder zijn de volgende uitgangspunten meegenomen in het pedagogisch beleid:

- ieder kind wordt geboren als individu met een eigen temperament en persoonlijke kwaliteiten.

---

¹ Hierna wordt gesproken over stamgroep. Daarmee wordt ook de basisgroep bedoeld.

- de individuele aanleg en de invloed van de omgeving zijn gezamenlijk bepalend/vormend voor de ontwikkeling van het kind.

Bij de ontwikkeling van kinderen en jongeren zijn vijf componenten van belang:

- bewerkstelligen van een positief zelfbeeld en vertrouwen in eigen kunnen
- leren kennen van normen en waarden
- opdoen van kennis en vaardigheden op diverse leefgebieden
- bewerkstelligen van zelfregulatie
- pedagogische medewerkers geven ieder kind de ruimte om zich optimaal te ontwikkelen; in een eigen tempo en op basis van eigen interesses en talenten.

De uitgangspunten zijn uitgebreid beschreven in 'Worden wie je bent' (WWJB); een overkoepelende visie voor kinderopvang, peutergroepen, gastouders en de internaten van Meander. Het doel is kinderen zo goed mogelijk voor te bereiden op het zelfstandig invulling kunnen geven aan hun toekomst; 'Worden wie je bent'. Verderop in dit pedagogisch beleid zal regelmatig worden verwezen naar de hierboven genoemde vijf componenten.

Pedagogische kansen

Prokino wil meer kunnen bieden dan alleen kinderopvang en ziet haar kindercentra als laagdrempelige expertisecentra, van waaruit ouders en kinderen extra pedagogische ondersteuning kunnen krijgen. Ouders kunnen er terecht voor opvoedingsondersteuning en kinderen krijgen die stimulering en begeleiding die ze nodig hebben voor hun ontwikkeling, ook als sprake van een bijzondere begeleidingsvraag is. Zo werken we aan inclusieve opvang, waar alle kinderen welkom zijn.

Kwaliteitsbewaking

Kwaliteitsbewaking binnen Prokino Kinderopvang vindt plaats op basis van de ISO-normen. Een belangrijk onderdeel hierbij is evalueren en indien nodig aanpassen. In een cyclus van vijf jaar wordt het pedagogisch beleid herzien in overleg met ouders en directie. Indien nodig wordt het pedagogisch beleid eerder aangepast.

Op basis van het centrale pedagogisch beleid wordt per locatie een locatieplan geschreven. In het locatieplan wordt concreet beschreven hoe praktisch invulling wordt gegeven aan het pedagogisch beleid. Het locatieplan wordt door de locatie elk jaar opnieuw geëvalueerd en waar nodig aangevuld of gewijzigd. De wijzigingen binnen het locatieplan komen terug in de jaarplannen van de betreffende locatie. Deze plannen worden jaarlijks geëvalueerd in hoeverre de gestelde doelen goed zijn opgepakt.

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 t/m 3 worden elk van de pedagogische doelen verder uitgewerkt en wordt beschreven welke kansen Prokino binnen elk van de vier doelen ziet.

De hoofdstukken 4 en 5 beschrijven hoe we beleid en kansen organisatorisch vormgeven.

1. EEN VEILIGE EN VERTROUWDE OMGEVING

Het bieden van een gevoel van veiligheid is de meest basale pedagogische doelstelling. Het draagt bij aan het welbevinden van de kinderen. Een onveilige omgeving staat het realiseren van de andere pedagogische doelstellingen in de weg. Een kind dat zich veilig voelt, voelt zich goed en heeft energie om te leren en zich te ontwikkelen. Naast emotionele veiligheid is fysieke veiligheid van even groot belang. In een fysiek veilige omgeving heeft het kind ruimte om te ontdekken en te groeien. Prokino acht de volgende elementen van belang om een veilige en vertrouwde omgeving te kunnen bieden:

1. structuur
2. groepssamenstelling
3. vertrouwenscontact met de pedagogisch medewerker
4. inrichting van de binnen- en buitenruimte
5. veilige en gezonde leefomgeving
6. pedagogische kans; onderzoek naar welbevinden

1.1 Structuur

Het bieden van structuur in de dag geeft kinderen houvast en herkenning en daarmee het gevoel van veiligheid. In het dagritme wordt daarom gebruik gemaakt van vaste rituelen rondom het eten, slapen, afscheid nemen en bijzondere gebeurtenissen zoals feestdagen en verjaardagen. Structuur krijgt ook vorm door vaste momenten aan te bieden voor vrij spel en groepsactiviteiten.

1.2 Groepssamenstelling

Prokino werkt binnen de kinderopvang zowel met verticale als horizontale groepen. Ongeacht leeftijdsopbouw van de groep zitten kinderen in een zogenaamde stam- of basisgroep; een groep met een vaste samenstelling in een eigen groepsruimte met vaste pedagogisch medewerkers. Kinderen leren hierdoor elkaar en de pedagogisch medewerkers goed kennen. Bij gastouders leren kinderen de gastouder goed kennen door de kleinschaligheid van de opvang. Dit vormt een belangrijke basis voor veiligheid en vertrouwen. Onderdeel zijn van een groep geeft kinderen het gevoel erbij te horen. In een vertrouwde groep kunnen kinderen gevoelens van verbondenheid en sociale verantwoordelijkheid ontwikkelen. Een veilig en vertrouwd gevoel geeft kinderen ruimte om te ontdekken en buiten de eigen stamgroep activiteiten te ondernemen.

1.3 Vertrouwenscontact met de pedagogisch medewerker

Het opbouwen van vertrouwd contact met pedagogisch medewerkers is cruciaal. Voor elk kind is het belangrijk de pedagogisch medewerkers te leren kennen als volwassenen die het kan vertrouwen, die aandacht geven, liefdevol en zorgzaam zijn en interesse hebben in het kind. In het handelen sluit de pedagogisch medewerker aan bij de eigenheid en het ontwikkelingsniveau van het kind. Het grootste cadeau dat pedagogisch medewerkers aan kinderen kunnen geven is dat ze zich gewaardeerd en geaccepteerd voelen om 'wie ze zijn'. Pedagogisch medewerkers geven kinderen de kans om dingen zelf te doen en te leren en respecteren daarmee de autonomie van het kind. 'Zelf doen' is een basale behoefte van kinderen. Pedagogisch medewerkers werken actief aan een positieve groeps sfeer en helpen ieder kind om deel van de groep te worden.

Binnen de structuur van de groep, wordt ruimte gemaakt voor de individuele behoefte van ieder kind. Dit betekent dat pedagogisch medewerkers alert zijn en open staan voor de signalen die het kind geeft. In de communicatie over en weer nemen ze de tijd om actief te luisteren. Het kind krijgt zo het gevoel dat het bij de pedagogisch medewerkers terecht kan en dat het serieus genomen wordt. De pedagogisch medewerker probeert zo effectief mogelijk te communiceren, gebruikt positieve lichaamstaal en geeft uitleg en informatie.

1.4 Inrichting van de locatie

Kwaliteit van binnen- en buitenruimten wordt bepaald door de mate waarin het kind uitdagingen aangeboden krijgt. Een kind heeft een veilige plek nodig, van waaruit het ergens naar toe kan gaan om nieuwe ervaringen op te doen en waar het weer terug naar toe kan komen om de ervaring te verwerken. Vanuit die gedachte kijkt Prokino naar ruimten.

De veiligheid van een plek wordt deels bepaald door de inrichting. Met een goede inzet van akoestiek, licht en kleur, kan een ruimte geborgenheid bieden. Indeling is eveneens een bepalende factor. Groepsruimtes worden gezellig en zoveel mogelijk overzichtelijk ingericht. Belangrijk is dat kinderen voldoende ruimte hebben om te spelen, er verschillende hoeken zijn en er veel daglicht is. De inrichting van elke groep is aangepast aan de leeftijd van de kinderen. Dit geldt ook voor de buitenruimtes; veel overzicht voor pedagogisch medewerkers bij jonge kinderen en bij oudere kinderen juist aparte hoeken waar ze zich zonder direct toezicht van pedagogisch medewerkers af en toe kunnen terugtrekken.

1.5 Veilige en gezonde leefomgeving.

Naast het zo optimaal mogelijk waarborgen van emotionele veiligheid vindt Prokino een veilige en gezonde leefomgeving voor de kinderen belangrijk. In ons veiligheids- en gezondheidsbeleid staat beschreven hoe we op al onze locaties zorgdragen dat de veiligheid en gezondheid van de kinderen zo optimaal mogelijk worden gegarandeerd. Doordat pedagogisch medewerkers structureel monitoren op veranderingen in de situatie (risico's) of omgeving van onze locaties, kunnen we tijdig aanpassingen doen wanneer nodig. Dat kan zijn in de vorm van technische aanpassingen en/of het begeleiden van personeel in het werken met protocollen en werkinstructies of in de vorm van huisregels voor de kinderen. Doel is dat voor alle kinderen binnen en buiten een veilige en uitdagende leefomgeving is.

2. PERSOONLIJKE COMPETENTIES.

Persoonskenmerken zoals veerkracht, zelfstandigheid en zelfvertrouwen, flexibiliteit en creativiteit stellen het kind gedurende zijn leven in staat om allerlei typen problemen adequaat aan te pakken en zich goed aan te passen aan veranderende omstandigheden. Persoonlijke competentie heeft ook te maken met het ontwikkelen van een eigen identiteit, steeds beter weten wat je wilt en wat je wel en niet zo goed kunt. Prokino besteedt in haar opvang aandacht aan het aansluiten bij de ontwikkelingsfasen, het bevorderen van zelfstandigheid en zelfredzaamheid en ontwikkelingsgericht werken. Prokino wil daarnaast twee pedagogische kansen benutten; ontwikkelingsstimulering en de opvang van bijzondere kinderen.

2.1 Volgen van de ontwikkeling

Ieder kind ontwikkelt zich in zijn eigen tempo en op zijn eigen manier. De pedagogisch medewerker volgt deze ontwikkeling elke dag opnieuw. Door de juiste activiteiten, spelletjes en stimulans aan te bieden, stimuleert de pedagogisch medewerker de drang van het kind om - steeds zelfstandiger - de wereld te leren kennen en begrijpen. Bij 0-4 jaar gaat het b.v. om het stimuleren van de eerste woordjes en kiezen wat ze op hun boterham willen. Bij kinderen in de basisschooltijd gaat het veel meer om zelf keuzes maken wat en met wie ze wat gaan doen. Deze keuzevrijheid maakt de bso uniek ten opzichte van school.

Het unieke van de kinderopvang is de groep waarin het kind zit. In de groep krijgt het de ruimte zich te ontwikkelen op lichamelijk, sociaal-emotioneel, verstandelijk en creatief gebied. Bij de keuze van activiteiten houdt de groepsleiding rekening met de (dynamiek in de) groep, in een veilige groep stimuleren kinderen elkaar en leren ze van elkaar. Prokino werkt tevens met een kindvolgsysteem en gaat over de bevindingen periodiek met ouders in gesprek.

2.1.1 Vaste contactpersoon - mentor

Ieder kind heeft een mentor; een pedagogisch medewerker die de verschillende fasen waarin het kind zich ontwikkelt volgt en regelmatig met ouders overlegt. Wanneer ouders vragen hebben, over de ontwikkeling van hun kind of hoe het kind zich voelt in de groep, kunnen ze ook terecht bij de mentor. Per locatie wordt in overleg met de ouder(s)(commissie) afgesproken op welke manier en met welke frequentie de mentor met ouders om tafel gaat. Op de bso is de mentor tevens het vaste aanspreekpunt voor het kind.

2.1.2 Overdracht en samenwerking

In zowel de dagopvang als op de buitenschoolse opvang vinden we samenwerking en een goede overdracht belangrijk. Het consultatiebureau is een belangrijke partner bij de jongste kinderen. Bij kleuters die de overstap naar school maken, komt school in beeld als overdrachtpartner. Onze pedagogisch medewerkers van de dagopvang dragen hun kennis over de ontwikkeling van het kind over aan de school waar het kind naar toe gaat en/of de buitenschoolse opvang. De groepsleiding doet dit uiteraard na zorgvuldig overleg met ouders. Zij bepalen *of*, *wat* en *hoe* deze kennis wordt gedeeld. In onze samenwerking met scholen sluiten we zoveel mogelijk aan bij het educatief programma dat op school wordt gebruikt. Zo werken we gezamenlijk aan een doorlopende ontwikkellijn. Prokino sluit op veel locaties dan ook aan bij de Lokale Educatieve Agenda (LEA) en de overdrachtsformulieren die binnen het LEA worden afgesproken. Op andere locaties wordt in overleg met school gekeken hoe de overdracht van opvang naar school vorm kan krijgen. Prokino heeft ook een eigen kindvolgsysteem ontwikkeld; *Samen kijken naar kinderen (SKNK)*. SKNK bestaat uit kind-kijklijsten waarmee op de verschillende ontwikkelingsgebieden de ontwikkeling van kinderen kan worden gevolgd. De kind-kijklijsten bevatten leeftijd gerelateerde punten van de ontwikkeling van een kind. De kind-kijklijst voor 3-jarigen sluit bovendien aan bij de ontwikkelingsdoelen die door het SLO (Nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling) zijn vastgesteld ten aanzien van kinderen die instromen in groep 1 van het basisonderwijs. Bij de kind-kijklijsten van SKNK voor bso-kinderen ligt de nadruk op de *sociaal-emotionele ontwikkeling*, omdat de overige ontwikkelgebieden al ruimschoots aan bod komen op school.

Wanneer zich bijzonderheden voordoen in de ontwikkeling van een kind en ouders/groepsleiding zorgen hebben, ondersteunt de groepsleiding bij de zoektocht naar een passend aanbod. Hierbij is de samenwerking met zusterorganisatie Prokino Zorg erg waardevol. Zie hiervoor ook paragraaf 2.3.

2.1.3. Ontwikkelingsgericht werken op de dagopvang

Pedagogisch medewerkers zorgen ervoor dat in de dagelijkse praktijk van de opvang en met het juiste aanbod aan activiteiten en materialen de volgende ontwikkelingsgebieden worden aangesproken:

1. cognitieve ontwikkeling
2. sociaal-emotionele ontwikkeling en vaardigheden
3. motorisch-zintuigelijke ontwikkeling
4. communicatieve ontwikkeling
5. creatief-beeldende ontwikkeling

Pedagogisch medewerkers houden hierbij de individuele mogelijkheden en interesses van elk kind in de gaten. Als een kind een eerste zetje nodig heeft of juist wat meer ruimte, houden ze hiermee rekening.

Ter ondersteuning van het ontwikkelingsgericht werken, zet Prokino op haar kinderopvang locaties Voor- en Vroegschoolse (VVE) programma's in. De meest gebruikte programma's binnen Prokino zijn:

- Puk & Ko en Uk & Puk
- Piramide
- Startblokken

De keuze voor een specifiek VVE-programma is afhankelijk van de regio en wat is afgesproken binnen de gemeentelijke LEA.

Uitgangspunten voor het gebruik van VVE-programma's zijn het vroegtijdig (kunnen) observeren en signaleren en het systematisch kunnen stimuleren van de ontwikkeling van ieder kind. Onze medewerkers worden zoveel mogelijk hierop toegerust door gerichte training en ondersteuning.

Het belang van een breed en flexibel voorschools educatief (VVE-)aanbod ligt volgens Prokino Kinderopvang in het gelijke kansen kunnen bieden aan alle kinderen bij de start van hun schoolcarrière. Met een VVE-aanbod worden kinderen beter voorbereid op de overgang van opvang naar het basisonderwijs en wordt vormgegeven aan de zogenaamde doorlopende ontwikkelingslijn.

Een VVE-programma biedt daarnaast de mogelijkheid kinderen te ondersteunen die extra begeleiding nodig hebben. Als blijkt dat een kind weinig vorderingen maakt, ondanks voornoemde inspanningen, kunnen VVE-activiteiten in kleiner groepsverband of individueel worden aangeboden. In kleiner verband is meer individuele aandacht voor het kind en meer herhaling mogelijk. VVE-activiteiten zijn gericht op de eerder genoemde ontwikkelingsgebieden.

2.1.4. Ontwikkelingsgericht werken op de bso

Voor de oudere kinderen op de bso is geen vaststaande ontwikkelingsmethodiek. De bso is voor Prokino bij uitstek een plek waar kinderen mogen ontspannen na een drukke schooldag. De focus van de groepsleiding ligt bij de bso op vrije tijd en een ontspannen sfeer in de groep waarin alle kinderen gedijen. Een structureel overleg met school, waarbij informatie wordt uitgewisseld over het welbevinden en de algemene ontwikkeling van het kind, vindt Prokino belangrijk. Ook dit overleg doen we uiteraard alleen na goedkeuring van de ouders, met betrekking tot hoe en welke informatie wordt gedeeld.

Wanneer zorgen over het welzijn of de ontwikkeling van een kind ontstaan, heeft Prokino ruime expertise in huis om het gedrag te begrijpen en waar nodig in te grijpen. De pedagogisch medewerker kan een kind extra ondersteunen met behulp van gerichte activiteiten die aansluiten bij de behoeften en mogelijkheden van het kind. Hierbij wordt een directieve en positieve manier van benaderen gehanteerd, waarbij het accent ligt op het stimuleren en activeren van het kind. Waar nodig, en gewenst door ouders, betreft groepsleiding een zorgmedewerker van Prokino Zorg om mee te kijken en adviseren (zie verder 2.3.).

2.2 Bevorderen van zelfstandigheid en zelfredzaamheid

Vanuit onze visie hechten we er veel belang aan dat kinderen 'lekker in hun vel zitten'. Het hebben van een positief beeld over zichzelf en het eigen kunnen leidt tot het durven en willen ontdekken van nieuwe dingen. De eerste jaren van een kind zijn bepalend wat betreft de ontwikkeling van een gezonde mate van basisvertrouwen. Het gaat om vertrouwen in zichzelf, in hun ouders en in het verlenge daarvan in de pedagogisch medewerkers en andere opvoeders/volwassenen. Vanuit dit basisvertrouwen durven kinderen de wereld en hun eigen kunnen te gaan ontdekken. Zo leren kinderen steeds meer vaardigheden.

Zeker ook in de groep worden zelfstandigheid en zelfredzaamheid gestimuleerd. Zelfstandigheid hangt nauw samen met zelfvertrouwen. Het kind ontwikkelt zelfvertrouwen als het wordt gewaardeerd, gerespecteerd en uitdagingen overwint. De pedagogisch medewerker toont respect voor de autonomie van het kind, zijn kleine overwinningen en daagt het kind uit tot het zetten van een volgende stap. Bij de oudere kinderen krijgt zelfstandigheid geleidelijk aan een andere invulling. Kinderen raken meer en meer betrokken bij de organisatie van de opvang; ze mogen meedenken over activiteiten die worden georganiseerd, over regels die op de groep gelden en ze krijgen steeds meer ruimte om buiten het direct toezicht van de pedagogisch medewerkers activiteiten te ondernemen. Dit gebeurt in overleg met ouders.

2.3 Pedagogische kans: inclusieve kinderopvang

Prokino Zorg, zusterorganisatie van Prokino Kinderopvang, verzorgt in veel regio's begeleiding van kinderen, jongeren en hun ouders. Begeleiding kan op het kind gericht zijn, zowel individueel als in groepsverband, en/of op het gezin. Doel van de begeleiding is om de persoonlijke situatie van zowel kind als het gezin te verbeteren. Het kind leert de eigen mogelijkheden maximaal te benutten en te ontwikkelen om uiteindelijk zo zelfstandig mogelijk te kunnen functioneren in de maatschappij. Gezinsleden leren elkaar te begrijpen en accepteren, waardoor het gezin als geheel vaardiger wordt in het omgaan met alledaagse situaties.

Deze zorg-expertise zet Prokino ook in op haar kinderopvanglocaties. Kinderopvang is volgens Prokino, toegankelijk voor alle kinderen, ook kinderen met een vraag naar specifieke ondersteuning. Op sommige locaties van Prokino zijn er "mix-groepen"; groepen met een mix van kinderen met en zonder ondersteuningsvraag. Dergelijke groepen bieden voor ieder kind een stabiele en tegelijkertijd uitdagende omgeving. Zo vangen we bijvoorbeeld kinderen met een lichamelijke handicap, autismestoornis, faalangst of sondevoeding op in de reguliere kinderopvang en kijken we wat nodig is om hen mee te laten doen in de groep. Op basis van een individueel begeleidingsplan leren onze pedagogisch medewerkers al spelenderwijs nieuwe mogelijkheden.

De basisgedachte van Prokino is 'gewoon waar mogelijk, speciaal waar nodig'. Centraal staat dat alle kinderen de aandacht en ondersteuning krijgen die ze nodig hebben. Het welbevinden en plezier van alle kinderen in de opvang is daarbij uitgangspunt.

3. SOCIALE COMPETENTIES

In dit hoofdstuk komt de component *Het leren kennen van normen en waarden* uit de visie van Prokino naar voren. Leven in een grotere groep dan het gezin vraagt van een kind meer specifieke vaardigheden, zoals je kunnen verplaatsen in een ander, communiceren met anderen, samenwerken. Kortom, sociale competenties omvat een heel scala aan sociale kennis en vaardigheden. Om kinderen te ondersteunen bij deze sociale ontwikkeling vindt Prokino de volgende aspecten van belang:

1. begeleiden sociale ontwikkeling
2. leren hanteren van normen en waarden
3. groepsactiviteiten

3.1 Begeleiden sociale ontwikkeling en de sociale competentie

Op de kinderopvang komt het kind in contact met andere kinderen en volwassenen. Hier wordt een basis gelegd voor sociale vaardigheden die het kind nodig heeft. Kinderen kijken naar elkaar, reageren op elkaar, leren naast elkaar en met elkaar te spelen. Ze nemen deel aan groepsgebeurtenissen, leren een bijdrage aan het groepsgebeuren te leveren en leren om hulp te geven en te ontvangen. De relatie met leeftijdgenootjes wordt steeds waardevoller. Kinderen leren al doende wat werkt en niet werkt in vriendschap. De pedagogisch medewerkers begeleiden kinderen in hun interacties en brengen ze al spelenderwijs sociale kennis en vaardigheden bij. De pedagogisch medewerker begeleidt de groep zodanig dat elk kind tot zijn recht komt en bewaakt de groepssfeer. Het ene kind heeft meer stimulans nodig om voor zichzelf op te komen en het andere kind moet juist meer leren delen. Oudere kinderen krijgen meer en meer verantwoordelijkheid in het samen iets opzetten en leren vaardigheden als samenwerken en het voortouw nemen.

3.2 Normen en waarden (leren) hanteren

Een kindercentrum biedt een breder samenlevingsverband dan het gezin en/of school. Kinderen komen in aanraking met andere culturen, andere gewoontes en andere gebruiken. Onze medewerkers creëren een open groep, waarin kinderen van elkaar leren en respect hebben voor de ander. Respect hebben betekent elkaar in zijn waarde laten. Gedrag mag afgekeurd worden, maar een persoon niet. Verschillen tussen kinderen in afkomst en gewoontes worden geaccepteerd. De pedagogisch medewerker probeert zich zoveel mogelijk te verplaatsen in de belevingswereld van het kind. In de overdracht van normen en waarden heeft de pedagogisch medewerker een belangrijke voorbeeldfunctie en invloed op de ontwikkeling van positief en sociaal gedrag.

Rond het derde levensjaar begint het geweten meer vorm te krijgen. Vanaf dat moment willen kinderen graag meer uitleg over de regels. Ze willen begrijpen waarom iets niet mag en gaan grenzen verkennen. Grenzen verkennen is kenmerkend voor de gehele schoolperiode; vanaf de peuterleeftijd waarin grenzen tussen 'mijn wereld' en 'jouw wereld' worden ontdekt tot de puberteit waarin jongeren van alles uitproberen, denken van alles te kunnen en niet geloven dat hen iets kan overkomen. De gebieden waarop wordt geëxperimenteerd verschillen per leeftijdsfase. Pedagogisch medewerkers kennen de verschillende experimenteerfasen. Ze leggen - op een bij de leeftijd passende manier - uit waarom bepaald gedrag niet past en bieden de peuter alternatief gedrag.

De pedagogisch medewerkers stellen regels op die in de groep gelden. De regels hebben betrekking op hoe je met elkaar omgaat, zoals samen spelen en samen delen en een ander kind geen pijn doen. De kinderen leren respectvol met elkaar om te gaan. Om bij de groep te horen, houden kinderen zich over het algemeen aan de regels. Hoe ouder kinderen worden des te meer inspraak ze krijgen in de regels. Zo leren ze verantwoordelijkheid te dragen. Afspraken die je gezamenlijk hebt gemaakt, leg je niet zomaar naast je neer.

3.3 Groepsactiviteiten

Groepsactiviteiten helpen kinderen hun weg in de groep te vinden. De pedagogisch medewerkers organiseren verschillende activiteiten voor alle kinderen en bieden zoveel mogelijk ruimte voor vrij spel. In onze belevingswereld is het belangrijk dat kinderen leren om goed met elkaar om te gaan.

Door samen te spelen leren jonge kinderen veel over sociale regels die gelden, zoals op je beurt wachten en elkaar helpen. Pedagogisch medewerkers stimuleren kinderen dan ook om deel te nemen aan alle activiteiten, al dan niet met wat extra ondersteuning om het eerste stapje te (durven) zetten.

De bso heeft een uitdagend activiteiten aanbod met workshops waarin aandacht is voor sport, spel, en cultuur en wat oudere kinderen het clubgevoel biedt; een plek waar ze hun vrienden kunnen ontmoeten en waar ze van alles kunnen ondernemen. Ook bij gastouders staan elke dag leuke en afwisselende activiteiten op het programma. Kinderen kunnen zo kennismaken met activiteiten die ze normaal gesproken misschien niet zouden doen. De bso kan ook een plek zijn om huiswerk te maken. Kinderen leren aan de hand van groepsactiviteiten ook wat 'democratisch functioneren' is; samenwerken, rekening houden met anderen, en conflicten op lossen. Kinderen leren met groepsactiviteiten te oefenen met verschillende groepsrollen en om verantwoordelijkheid te nemen en te dragen.

Voor elke vakantie wordt een speciaal activiteitenprogramma gemaakt. Bij het opstellen van een vakantieprogramma spelen verschillende zaken een rol; wensen van de kinderen, mogelijkheden in de directe omgeving en samenwerkingsverbanden met school, sport- en cultuurverenigingen. Zeker binnen bredeschoolverband kan vaak een breed aanbod worden gerealiseerd. De veiligheid en vertrouwdheid van de eigen groep vormt is hierbij altijd uitgangspunt.

3.4 Pedagogische kans: kinderopparticipatie

In 1994 is door Nederland het VN (verdrag voor de rechten van het kind) ondertekend. Daarin staat dat kinderen onder andere recht hebben op informatie en participatie. Kinderopparticipatie is volgens Prokino een mentaliteit en geen activiteit. Het is een rode draad in de omgang met kinderen. Dit geldt zeker voor de buitenschoolse opvang waar kinderen hun vrije tijd doorbrengen. Om kinderen mee te laten beslissen over de invulling van hun vrije tijd, zet Prokino kinderopparticipatie in. Kinderen mogen meedenken over en meehelpen met het organiseren van activiteiten. Dit maakt dat ze worden uitgedaagd in hun zelfredzaamheid en zelfstandigheid. Ze leren zowel met elkaar en met volwassenen van gedachten te wisselen en te onderhandelen als steeds meer zelfstandig een activiteit te organiseren. Kinderopparticipatie stimuleert daarnaast het zelfvertrouwen van kinderen.

4. BETROKKENHEID VAN OUDERS

Wanneer een kind in een kindercentrum verblijft, is het even weg onder de vleugels van de ouders. De pedagogisch medewerker neemt op dat moment de opvoeding zo goed mogelijk waar. De ouders blijven eindverantwoordelijk. De pedagogisch medewerker stelt zich open op naar verwachtingen en wensen van ouders en probeert hier binnen de mogelijkheden van de groep rekening mee te houden. Prokino ziet hierin de volgende aspecten van belang:

1. persoonlijk contact
2. medezeggenschap ouders
3. pedagogische kans: Opvoedingsondersteuning

4.1 Persoonlijk contact

Het is van belang dat ouders worden geïnformeerd over de ontwikkeling en de begeleiding van het kind in de groep. De mentor van het kind speelt hierbij een belangrijke rol. Andersom kan de pedagogisch medewerker en gastouder niet buiten de informatie van ouders over essentiële gebeurtenissen rondom het kind en om af te stemmen over bepaalde afspraken. Een goede samenwerking en wederzijds vertrouwen dragen bij aan een gevoel van veiligheid van het kind. Informatie-uitwisseling vindt onder andere plaats bij het direct contact zoals bij het halen en brengen, wanneer 10-minutengesprekken worden georganiseerd of tijdens ouderavonden.

Naast de formele contactmomenten wil Prokino Kinderopvang ouders graag betrokken houden bij de (gastouder-)opvang. Via de Prokino-app, waar alle ouders toegang toe hebben, worden nieuwsbrieven verstuurd, wordt informatie gedeeld over vakantieplannen en roosters van pedagogisch medewerkers en krijgen ouders op regelmatige basis leuke foto's van de dag. Daarnaast worden op de meeste locaties ouders geïnformeerd over thema's en activiteiten van het VVE-programma en worden ze gestimuleerd om er ook thuis mee aan de slag te gaan.

4.2 Medezeggenschap ouders

Pedagogische kwaliteit is een doorgaand proces, waarbij nieuwe ideeën worden ontwikkeld, geïmplementeerd en geëvalueerd. In onze vertaalslag van pedagogische visie naar de praktijk en omgekeerd zijn en worden onderdelen verder uitgewerkt in concrete richtlijnen voor het pedagogisch handelen en de inrichting van het kindercentrum. In dit proces is de oudercommissie onze vaste gesprekspartner.

De oudercommissie heeft adviesrecht over de kwaliteit van de opvang. Dit gaat om praktische zaken als voeding, veiligheid, gezondheid, openingstijden en prijzen. Het adviesrecht heeft eveneens betrekking op het beleid met betrekking tot spel- en ontwikkelingsactiviteiten, de uitvoering van het pedagogisch beleid en de manier waarop de locatie zowel kwalitatief als kwantitatief van personeel wordt voorzien. Prokino heeft dit vastgelegd in een reglement voor de oudercommissies, conform de landelijke wetgeving. Daar waar, met name op kleine locaties, geen oudercommissie is, wordt gebruik gemaakt van alternatieve adviespleging (zoals thema-ouderavonden, uitvragen van advies via een nieuwsbrief) om ouders toch actief te betrekken bij het reilen en zeilen op de locatie.

4.3 Pedagogische kans: opvoedingsondersteuning

Prokino wil ouders een plek bieden waar ze met een gerust hart hun kind in handen laten van de pedagogisch medewerker en waar ze op een laagdrempelige manier terecht kunnen met allerlei vragen over de opvoeding en ontwikkeling van hun kind(eren). De locaties organiseren themabijeenkomsten over veelvoorkomende opvoedingsvraagstukken of bieden op andere wijze informatie aan ouders aan. Waar ouders grotere vragen hebben, kunnen we vanuit de samenwerking met Prokino Zorg, ook opvoedingsondersteuning aanbieden. De ondersteuning kan gericht zijn op vragen rondom een kind, om meer inzicht te krijgen in het gedrag van een kind en om de eigen handelingsmogelijkheden uit te breiden.

5. ONZE MEDEWERKERS

Prokino heeft de kwaliteit van haar opvang hoog in het vaandel staan. Kwaliteit van opvang wordt voor een groot deel, zo niet het grootste deel, bepaald door de kwaliteit van de pedagogische relatie tussen pedagogisch medewerker en kind. De rol van de pedagogisch medewerker is essentieel waar het gaat om het aanbieden van een stimulerend pedagogisch klimaat voor elk kind. Middels het functieboek, de daaruit voortvloeiende competentieprofielen, persoonlijk ontwikkelplannen en het opleidingsplan wordt deze kwaliteit bewaakt. Daarnaast vraagt werken in de kinderopvang bij uitstek om een open werkklimaat, waarin zowel medewerkers als kinderen en ouders zich veilig en vertrouwd voelen. Prokino kijkt tenslotte kritisch naar de bezetting van iedere groep, zowel de bezetting van het personeel als van de kinderen. Beiden punten worden hieronder verder uitgewerkt:

1. open cultuur
2. opleidingsprogramma
3. een verantwoorde inzet van pedagogische medewerkers.

5.1 Open cultuur

Prokino hecht veel waarde aan goede omgangsvormen binnen de organisatie. Deze hebben betrekking op een goed, veilig en stimulerend werk- en leefklimaat, waarbinnen kinderen, hun ouders en medewerkers op respectvolle wijze met elkaar omgaan en wederzijdse acceptatie en wederzijds vertrouwen belangrijke waarden zijn. Prokino vindt het belangrijk dat medewerkers op professionele wijze kunnen reflecteren op normen en waarden, werkwijze en handelen. Vanuit de organisatie investeren we hierin door middel van teamcoaching, bij- en nascholing via een jaarlijks opleidingsprogramma, een vertrouwenspersoon, klachtencommissie, etc. Van medewerkers verwachten we dat ze actief meewerken aan een open werkklimaat en zich betrokken opstellen richting zowel collega's als ouders en kinderen/jongeren.

5.2 Opleidingsprogramma

Prokino werkt op alle locaties en in alle gastoudergezinnen met deskundige medewerkers die voldoen aan de opleidingseisen zoals opgenomen in de cao kinderopvang. Het opleidingsplan van Prokino gebaseerd op externe en interne ontwikkelingen, biedt een programma dat enerzijds inzoomt op de basisvaardigheden die we voor alle pedagogisch medewerkers belangrijk vinden. Anderzijds gaat het opleidingsprogramma in op specifieke vaardigheden die passen bij de ambities van Prokino Kinderopvang. Uitgangspunt van het opleidingsprogramma is dat we met het aanbod medewerkers ondersteunen om ook in de toekomst hun werk professioneel te kunnen blijven uitvoeren. Om mee te gaan met veranderingen, zowel interne als externe, zullen medewerkers zich continue moeten blijven ontwikkelen.

5.2.1 Basisvaardigheden

Onder basisvaardigheden verstaan we kennis van en inspelen op behoeften passend bij iedere ontwikkelingsfase, vaardigheden om een veilige omgeving voor elk kind te creëren en het onderhouden van contact met ouders. Zeker waar het gaat om de buitenschoolse opvang zijn creatieve, sportieve en organisatorische vaardigheden van groot belang, om elke dag weer een gevarieerd en veilig aanbod te kunnen organiseren. Prokino maakt hierbij gebruik van aanwezige talenten van medewerkers. Vanuit de basisvoorwaarden dat kinderopvang aan ieder kind een veilige omgeving moet kunnen bieden, traint Prokino daarnaast al haar medewerkers met betrekking tot de seksuele ontwikkeling van kinderen en de Meldcode Kindermishandeling.

Prokino verwacht daarnaast van haar medewerkers dat zij de Nederlandse taal beheersen, aangezien dit de voertaal is op alle locaties van Prokino. Op veel locaties wordt bovendien gewerkt met een pakket voor vroegschoolse educatie (VVE) wat een goede beheersing van de Nederlandse taal noodzakelijk maakt. Tot slot is er binnen Prokino een continue screening van het in bezit zijn van de juiste diploma's en een Verklaring Omtrent Gedrag.

5.2.2 Extra vaardigheden voor pedagogische kansen

Prokino wil haar kindercentra voldoende toerusten om invulling te geven aan de pedagogische kansen zoals in haar pedagogisch beleid beschreven. Onder deze pedagogische kansen vallen functies als vroegsignalering, opvoedingsondersteuning, ontwikkelingsgericht werken voor jonge en oudere kinderen en het ondersteunen van kinderen met een begeleidingsvraag. Een leuke, veilige, afwisselende en leerzame opvang vraagt van medewerkers specifieke kennis en vaardigheden.

5.3 Verantwoorde inzet pedagogisch medewerkers

Om verantwoorde kinderopvang te kunnen bieden werkt Prokino met vaste groepen kinderen in een eigen ruimte, de zogenaamde stam- of basisgroepen. In alle groepen werken deskundige pedagogische medewerkers. Bij het bepalen van de personeelsbezetting houdt Prokino zich aan de Wet op Kinderopvang en Wet IKK. Dit geldt eveneens wat betreft de inzet van zogenaamde bbl'ers en stagiairs. Wat de inzet van stagiairs verder betreft, hebben de locaties van Prokino de kwalificatie 'erkend leerbedrijf' van SBB (Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven). Wanneer kinderen met een extra ondersteuningsvraag in een groep worden opgevangen, worden waar nodig meer medewerkers ingezet.

Kinderen worden zoveel mogelijk in één stamgroep opgevangen. Alleen wanneer ouders schriftelijk toestemming hebben verleend, is het mogelijk dat een kind in twee stamgroepen wordt opgevangen. Met ouders wordt afgesproken op welke dagen en voor welke periode dit gebeurt.

In zowel de dagopvang als de buitenschoolse opvang kunnen kinderen de vaste stamgroep van die dag verlaten. De maximale omvang van de stamgroep wordt dan tijdelijk losgelaten. Wel blijft het aantal kinderen per pedagogisch medewerker gelijk, toegepast op het totaal aantal aanwezige kinderen op de groep. Activiteiten waarbij tijdelijk de stamgroep verlaten wordt zijn onder meer knutselactiviteiten, buiten spelen, sport en spel en voorlezen.

Achterwachtregeling

Wanneer op locaties in sommige situaties één pedagogisch medewerker op de groep staat, geldt een achterwachtregeling. In deze regeling staat beschreven wie kan worden gebeld in geval van een calamiteit. Deze achterwacht is gescreend door Prokino, en kan binnen 15 minuten op de locatie zijn.

Vierogenprincipe

Op alle kinderdagverblijven van Prokino wordt invulling gegeven aan het vierogenprincipe. Dit betekent dat - in situaties waarin een pedagogisch medewerker (tijdelijk) alleen op de groep staat - het altijd mogelijk is dat een andere volwassene kan meekijken of -luisteren. Elke locatie heeft hier maatregelen voor getroffen die het best passend zijn bij de specifieke situatie van de locatie. Deze maatregelen zijn besproken met de oudercommissie van de betreffende locatie en staan beschreven in het locatieplan. Waar nodig, in het geval van panden waar meer ruimten zijn dan alleen de kinderopvangruimte, worden hierbij ook de overige ruimten in het pand bij betrokken.

Negenuursblok - 3 uursregeling

Op alle locaties van Prokino wordt invulling gegeven aan het negenuursblok. Dit gebeurt op iedere locatie op de best passende manier, die kinderen een duidelijke structuur biedt en vaste gezichten en die medewerkers de tijd geeft om van een verdiende pauze te genieten. De wijze waarop dit is georganiseerd, wordt aan alle ouders gecommuniceerd via de website, de roosters die op de locatie hangen en via nieuwsbrieven als er iets veranderd in de roostering.

TOT SLOT

Op basis van het algemene pedagogisch beleid maken directie en medewerkers van de verschillende locaties een locatieplan. In het locatieplan wordt aangegeven hoe op een locatie invulling wordt gegeven aan de pedagogische doelen en aan één of enkele pedagogische kansen. De structuur van het locatieplan is dezelfde als die van het beleid. Dat wil zeggen dat elk locatieplan een uitgebreide beschrijving geeft hoe de vier pedagogische doelen praktisch vorm krijgen binnen de dagelijkse gang van zaken op de betreffende locatie.

Met deze werkwijze wordt aan medewerkers de mogelijkheid geboden om - binnen het gemeenschappelijk kader van Prokino - op lokaal niveau een passende invulling te geven aan het dagelijks werk. In dit proces vinden de medewerkers een belangrijke partner in de oudercommissie.

Stichting Prokino is er voor ouders, kinderen en jongeren. Als professionele organisatie en stichting zonder winstoogmerk zet Prokino zich breed in voor kinderen en hun ouders. Dit doet ze vanuit de grondgedachte veronderstelling dat ieder kind gelijke kansen verdient. Prokino biedt kinderen een veilige en vertrouwde omgeving van waaruit ze kunnen ondernemen en de wereld kunnen ontdekken. Prokino ondersteunt ze hierbij waar nodig, om ze op te laten groeien tot zelfstandige individuen die in harmonie met anderen het leven weten te leven.